

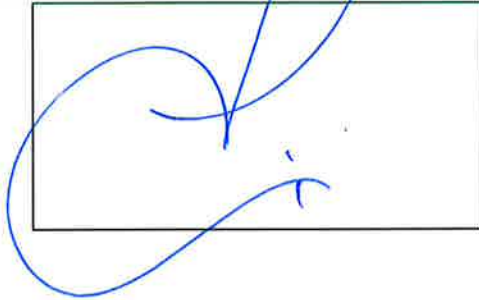

PLAN VAN AANPAK & VOORTGANG CO₂

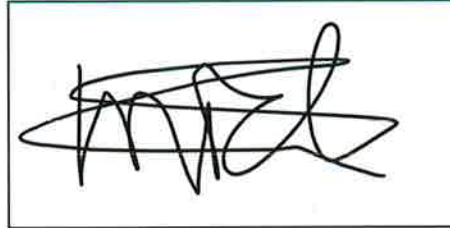
Rapportage conform de gestelde eisen in
handboek CO₂-Prestatieladder 3.1

Auteur(s):
Mick de Ridder
Ed van der Schans

Geaccordeerd door Concerndirectie:

Geaccordeerd door Duurzaamheidsmanager:

COLOFON

Het format voor deze rapportage is opgesteld door Facilicom Energiemanagement.

Facilicom Energiemanagement
Van Leeuwenhoekweg 1
5482 TK Schijndel

0495 - 590500
<https://www.facilicom-energie.nl/>
energie@facilicom.nl

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Actuele CO ₂ -Footprint, 2025	5
2.1 CO ₂ -footprint 2025	5
2.2 Kruistabel ISO 14064-1	8
3. Voortgang CO ₂ -uitstoot.....	9
3.1 Voortgang reductiemaatregelen	9
3.2 Voortgang reductiedoelstellingen	9
3.3 Projecten met gunningsvoordeel	10
4. CO ₂ -Reductiebeleid	11
4.1 Energiebeoordeling	11
4.1.1 Energiebeoordeling wagenpark 2025	11
4.1.2 Energiebeoordeling panden	13
4.1.3 Energiebeoordeling gedeclareerd zakelijk vervoer	14
4.2 KPI's om voortgang te monitoren	14
5. Reductiedoelstellingen	16
5.1 Vergelijking met sectorgenoten	16
5.1.1 JB Pompen	16
5.1.2 Hatenboer	16
5.1.3 Kanters B.V.	16
5.1.5 Conclusie vergelijking sectorgenoten	16
5.2 Reductiedoelstellingen.....	17
5.2.1 voortgang reductiedoelstelling	17
5.3 Nieuwe reductiedoelstelling	18
6. Reductiemaatregelen	19
6.1 Reductiemaatregelen mobiliteit (scope 1, scope 2).....	19
6.2 Reductiemaatregelen panden (Scope 1, Scope 2)	20
6.2.1 Reductiemaatregelen panden scope 1.....	20
6.2.2. Reductiemaatregelen panden scope 2.....	21

1. Inleiding

Van der Ende is innovator, producent en leverancier van technische producten voor de volgende thema's; water, lucht, klimaat en filtratie. Van der Ende produceert en levert een breed assortiment pompen, waterbehandelingsinstallaties, elektromotoren, frequentieregelaars, (regel)afsluiters, ventilatoren en industriële filterinstallaties. Zij bieden specialistisch advies en technische dienstverlening en de innovatieve gepatenteerde producten worden wereldwijd afgenomen.

Dit rapport, mede opgesteld door Facilicom Duurzaam Vastgoedmanagement, is opgesteld met als doel om vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheidsbesef actief werk te maken van CO₂-reductie. De CO₂-prestatieladder is hierbij een uiterst geschikt instrument, omdat organisaties met een certificaat twee keer zoveel CO₂ reduceren¹. Het rapport is opgesteld aan de hand van de eisen beschreven in het Handboek CO₂-prestatieladder 3.1².

Van der Ende heeft zich als doel gesteld om in 2025 20% CO₂-reductie te hebben behaald ten opzichte van het basisjaar 2021 (afgezet tegen de omzet). Om dit ambitieuze doel te bereiken wordt er door iedereen, die onderdeel is van het concern, hard gewerkt. Er is een roadmap opgesteld om duidelijke middellange termijndoelen te koppelen aan het lange termijndoel om in 2050 CO₂-neutraal te zijn als concern. Om de ambities waar te maken is medewerking van iedereen binnen de organisatie nodig. Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij hun werkzaamheden uitvoeren in overeenstemming met het beleid van Van der Ende Group. Open en transparante communicatie is hierbij van groot belang om het bewustzijn en de participatie van de medewerkers te verhogen. De verantwoordelijkheid voor het vormgeven van het energiebeleid, het bepalen van de te nemen reductiemaatregelen en het uitvoeren van het communicatieplan is belegd bij de duurzaamheidsverantwoordelijke (Ed van der Schans). Daarnaast is de directie eindverantwoordelijke voor het duurzaamheidsbeleid.

Om te monitoren of Van der Ende Group op de goede weg is, zal halfjaarlijks worden geëvalueerd of de geplande maatregelen correct zijn geïmplementeerd. Daarnaast wordt er jaarlijks een emissie inventaris opgesteld. Deze evaluatiemomenten moeten er samen met de inzet van 109 medewerkers voor zorgen dat dit ambitieuze doel wordt behaald.

De CO₂-prestatieladder zorgt ervoor dat Van der Ende Group inzichtelijk heeft waar de grootste uitdagingen liggen voor hen. Door deze inzichtelijkheid kan Van der Ende Group de meest effectieve maatregelen implementeren. Om deze inzichtelijkheid om te zetten in een verbetering van het CO₂-beleid is Van der Ende Group actief lid van Keteninitiatieven, zoals Plant Empowerment, om kennis te vergaren en het eigen CO₂-managementsysteem te verbeteren.

---

¹ Rietbergen, M. G., Opstelten, I. J., & Blok, K. (2017). Improving energy and carbon management in construction and civil engineering companies—evaluating the impacts of the CO₂ Performance Ladder. *Energy Efficiency*, 10(1), 55-79.

² SKAO. (2020, juni). Handboek CO₂-prestatieladder 3.1.

https://media.skao.nl/content/ska/skdownload/CO2Prestatieladder%20Handboek%203.1_22-6-2020.pdf

2. Actuele CO₂-Footprint, 2025

De CO₂-footprint geeft een inventarisatie van de totale hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen: de GHG-emissies. De inventarisatie is een verantwoording van eis 3.A.1 van de CO₂-Prestatieladder en is uitgevoerd conform de norm ISO 14064-1 § 9.3.1. In het CO₂ managementplan is hiervoor een kruistabel opgenomen en zijn de uitgangspunten en methode beschreven.

2.1 CO₂-footprint 2025

De CO₂-footprint van de activiteiten van Van der Ende in het jaar 2025 zijn opgesplitst in Nederland, Canada en België. De totale CO₂-uitstoot in 2025 was 502 ton CO₂, waarvan 81% in scope 1 en 19% in scope 2 (inclusief zakelijk verkeer).

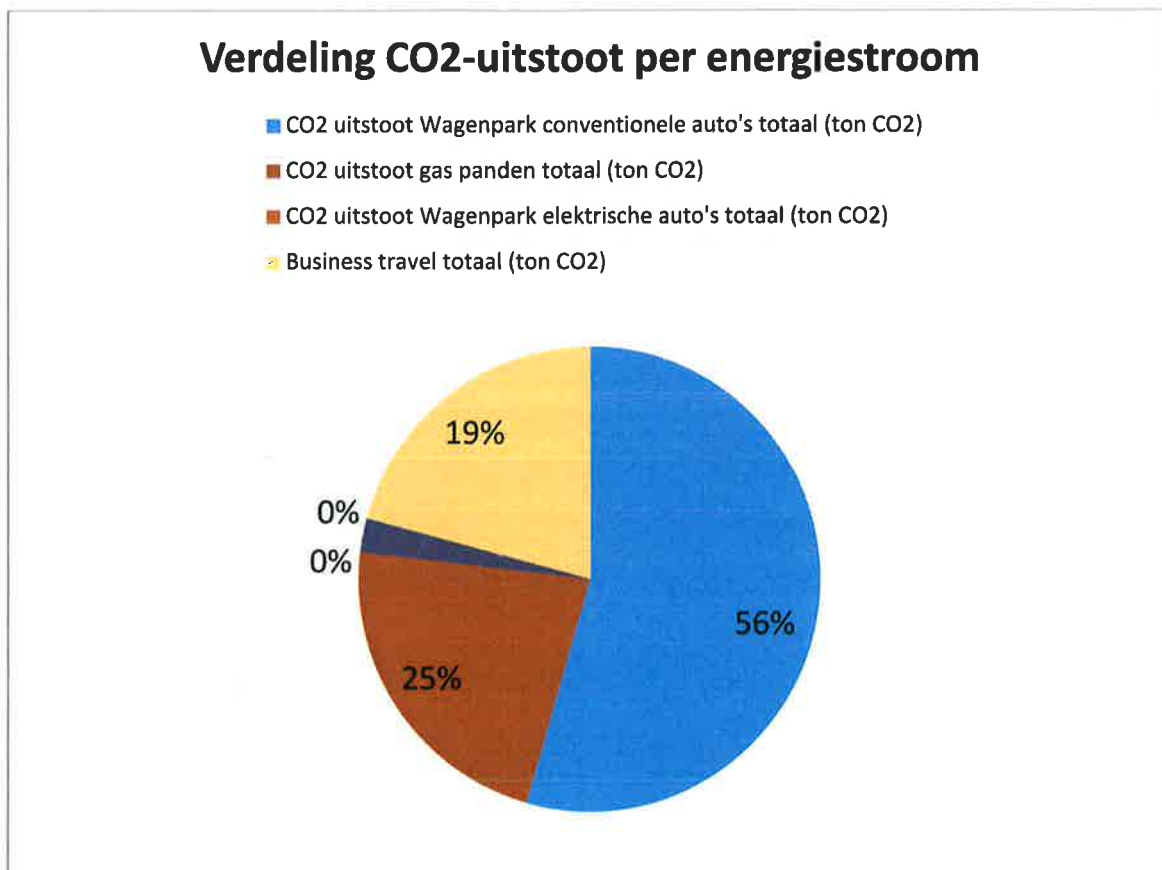
Tabel 1: Emissie-inventaris Van der Ende activiteiten 2025

	Thema	CO ₂ -parameter	CO ₂ -equivalent
CO₂-uitstoot scope 1			
1	Wagenpark & materieel - NL	Benzine 23.985 liter	2,797 kg CO ₂ /liter 67 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - BE	Benzine 2.695 liter	2,797 kg CO ₂ /liter 8 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - CA	Benzine 3.098 liter	2,750 kg CO ₂ /liter 9 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - NL	Diesel 54.894 liter	3,251 kg CO ₂ /liter 178 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - BE	Diesel 1.960 liter	3,251 kg CO ₂ /liter 6 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - CA	Diesel 1.824 liter	3,200 kg CO ₂ /liter 6 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - NL	Premium benzine 2.307 liter	2,797 kg CO ₂ /liter 6 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel - NL	Premium diesel 86 liter	2,797 kg CO ₂ /liter 0 ton CO ₂
1	Wagenpark & materieel	LPG - liter	0,000 kg CO ₂ /liter 0 ton CO ₂
1	Panden - NL	Aardgas 44.669 kg	2,134 kg CO ₂ /kg 95 ton CO ₂
1	Panden - BE	Aardgas 61.392 kWh LHV	0,244 kg CO ₂ /kWh LHV 15 ton CO ₂
1	Panden - CA	Aardgas 7.510 kg	2,150 kg CO ₂ /kg 16 ton CO ₂
		Subtotaal scope 1	407 ton CO₂
CO₂-uitstoot 2 scope 2 inclusief (gedecclareerd) zakelijk verkeer			
2	Wagenpark & materieel - NL	Elektriciteit (groen) 10.996 kWh	0,000 kg CO ₂ /kWh 0 ton CO ₂
2	Panden - NL	Elektriciteit (NL GVO Groen) 306.441 kWh	0,000 kg CO ₂ /kWh 0 ton CO ₂
2	Panden - BE	Elektriciteit (groen) 4.147 kWh	0,000 kg CO ₂ /kWh 0 ton CO ₂
2	Panden - NL	Elektriciteit eigen opwek 59.723 kWh	0,000 kg CO ₂ /kWh 0 ton CO ₂
2	Panden - NL	Elektriciteit (grijs) 0 kWh	0,167 kg CO ₂ /kWh 0 ton CO ₂
2	Panden - BE	Elektriciteit (grijs) 3.421 kWh	0,167 kg CO ₂ /kWh 1 ton CO ₂
2	Panden - CA	Elektriciteit (grijs) 28.300 kWh	0,040 kg CO ₂ /kWh 1 ton CO ₂
3	Zakelijk vervoer - NL	Privé auto 7.008 km	0,191 kg CO ₂ /km 1 ton CO ₂
3	Zakelijk vervoer - NL	Openbaar vervoer 1.106 km	0,003 kg CO ₂ /km 0 ton CO ₂
3	Zakelijk vervoer - NL	Vliegvluchten Regionaal 18.306 km	0,234 kg CO ₂ /km 4 ton CO ₂
3	Zakelijk vervoer - CA	Vliegvluchten regionaal 1.281 km	0,230 kg CO ₂ /km 0 ton CO ₂
	Zakelijk vervoer - NL	Vliegvluchten europees 83.960 km	0,172 kg CO ₂ /km 14 ton CO ₂
3	Zakelijk vervoer - NL	Vliegvluchten intercontinentaal 459.094 km	0,157 kg CO ₂ /liter 72 ton CO ₂
	Zakelijk vervoer - CA	Vliegvluchten intercontinentaal 5.238 km	0,150 kg CO ₂ /liter 1 ton CO ₂
		Subtotaal scope 2 + BT	95 ton CO₂
Totale CO₂-uitstoot			502 ton CO₂

Omrekenfactor aardgas m3 naar kWh is X9,77 (bron: <https://rekenmachinepro.nl/elektriciteit/gas-m3-naar-kwh/>)

In onderstaande figuur is de verdeling van de CO₂-uitstoot per thema weergegeven. De totale CO₂-uitstoot in 2025 was 502 ton CO₂. De belangrijkste verbruikers in 2025 waren:

- Brandstofverbruik Wagenpark conventionele auto's (56%)
- Aardgas voor kantoorpanden (25%)
- Gedeclareerd zakelijk vervoer (19%)

Figuur 1: Verdeling CO₂-uitstoot 2025 per thema

Verbranding biomassa

Verbranding van biomassa vond niet plaats bij Van der Ende in 2025.

GHG-verwijderingen

Er heeft geen broeikasverwijdering plaatsgevonden.

Uitzonderingen

Er zijn geen noemenswaardige uitzonderingen te noemen op het GHG-protocol.

Belangrijkste beïnvloeders

Binnen Van der Ende hebben de inkoop van brandstof van het wagenpark, inkoop van elektriciteit en de inkoop van aardgas een grote invloed op de CO₂-footprint. Hiervan is het wagenpark met 56% veruit de variabele met de grootste invloed. Er zijn geen specifieke personen of individuen te benoemen, die een dusdanige impact hebben op de CO₂-footprint.

Significante veranderingen ten opzichte van basisjaar

Voor de berekening van de emissie-inventaris van 2025 zijn geen significante veranderingen te melden, behalve het gebruik van nieuwe emissiefactoren zoals voorgeschreven op www.co2emissiefactoren.nl.

Onzekerheden

Bijna alle gebruikte gegevens voor de berekening van de emissie-inventaris zijn gebaseerd op facturen en/of werkelijke getallen. De emissies van de panden en het wagenpark in Canada zijn meegenomen in de CO₂-berekening omdat er operationele controle heerst over deze activiteiten.

Geplande verbeteringen data 2026

Er wordt onderzocht of het mogelijk is om voor de laatste auto's ook de tanktransactie naast de kilometerstanden inzichtelijk te maken.

Er wordt onderzocht hoe het gasverbruik van België efficiënter kan worden opgevraagd. Tot op heden wordt dit gerealiseerd door foto's van de gasmeter te maken. Daarnaast is inzicht in de opwekking en terug levering van groene stroom gewenst. Er wordt vanuit gegaan dat 100% van de opgewekte elektriciteit verbruikt wordt door Van der Ende zelf.

Verder zal er in 2026 worden gekeken naar de optimalisatie van het verzamelen van de tankbonnen van Canada. Aangezien er in Canada wordt getankt op Amerikaans grondgebied worden daar geen tankpassen geaccepteerd. De mogelijke optimalisatie hierin is om de tankbonnen in te scannen in AI en die de optelling te laten maken.

Uitsluitingen

In het CO₂-Prestatieladder Handboek 3.1 is uitgesplitste rapportage van de CO₂-emissieinventaris over alle broeikasgassen niet verplicht. Het is dus niet vereist deze niet-CO₂- broeikasgassen (CH₄, N₂O, HFC's, PFC's en SF₆) die vrijkomen bij operaties van het bedrijf, mee te nemen in de emissie-inventaris. Emissiefactoren van www.co2emissiefactoren.nl zijn uitgedrukt in CO₂-equivalenten. Verder zijn de volgende emissies niet meegenomen in de inventaris, omdat deze minder dan 1% van het totaal uitmaken:

- Koudemiddelen: Koudemiddelen zitten in gesloten systemen en geven alleen incidenteel (bij lekkage) een emissie. Indien dit gebeurt, gaat het maximaal om enkel kilogrammen. Daarmee is de bijdrage aan de totale footprint verwaarloosbaar (<0,1%).
- Argon: Er zijn in 2025 in totaal 62 flessen van 50 liter en 3 flessen van 10 liter besteld (0,000078 ton CO₂/liter). De uitstoot van deze 65 flessen is minder dan 0,3 ton CO₂. Daarmee is de bijdrage aan de totale footprint verwaarloosbaar (<0,1%).

Verificatie

De emissie-inventaris van Van der Ende is gevalideerd door Facilicom tijdens de interne audit.

2.2 Kruistabel ISO 14064-1

De emissie-inventaris is opgesteld volgens de eisen uit ISO 14064-1, paragraaf 9.3.1. ISO14064-1 bevat internationale richtlijnen over het kwantificeren en rapporteren van broeikasgasemissies voor bedrijven. In onderstaande tabel is een kruistabel gemaakt van de onderdelen uit ISO 14064-1 en de hoofdstukken in het rapport.

Tabel 2: Kruistabel ISO 14064-1

ISO 14064-1 §9.3.1	Onderdeel	Waar?
a	Beschrijving van de rapporterende organisatie.	CO ₂ -managementplan
b	Verantwoordelijke persoon.	2
c	Verslagperiode.	2
d	Documentatie van de organisatorische grenzen.	CO ₂ -managementplan
e	Documentatie van de rapporterende grenzen, incl. criteria vastgesteld door de organisatie om significante emissies te bepalen.	CO ₂ -managementplan
f	Directe CO ₂ -emissies in ton CO ₂ , andere emissies naar keuze.	2
g	Beschrijving relevante biogene CO ₂ -emissies en -verwijderingen.	2
h	Directe CO ₂ -verwijderingen, indien gekwantificeerd	2
i	Uitleg over de eventuele uitsluiting van GHG-bronnen of GHG-sinks.	2
j	Gekwantificeerde indirecte GHG-emissies.	2
k	Basisjaar en referentiejaar van de footprint.	2
l	Uitleg van wijziging of herberekening van het referentiejaar of andere historische data.	CO ₂ -managementplan
m	Kwantificeringsmethoden en toelichting op de keuze.	CO ₂ -managementplan
n	Uitleg van wijzigingen in eerder gebruikte kwantificeringsmethoden.	2
o	Referentie/documentatie emissiefactoren en verwijderingsfactoren.	2
p	Beschrijving van invloed van onzekerheden met betrekking tot de nauwkeurigheid van emissie- en verwijderingsdata.	2
q	Beschrijving onzekerheidsanalyse en resultaten.	2
r	Verklaring dat het rapport is opgesteld conform ISO 14064-1.	2
s	Statement met betrekking tot de verificatie van de emissie-inventaris, inclusief vermelding van de mate van zekerheid.	2
t	De equivalentie-factoren (GWP-waarden) gebruikt in de berekening incl. de bron.	2

3. Voortgang CO₂-uitstoot

In dit hoofdstuk wordt de voortgang van de CO₂-uitstoot weergegeven. In 2023 is een zeer sterke reductie behaald van -20% door de inkoop van groene stroom vanaf 1 juli en een reductie van het wagenpark. Daarbij is het mooi om te zien dat deze lijn is doorgetrokken en in 2025 91% van de ingekochte elektriciteit groen is.

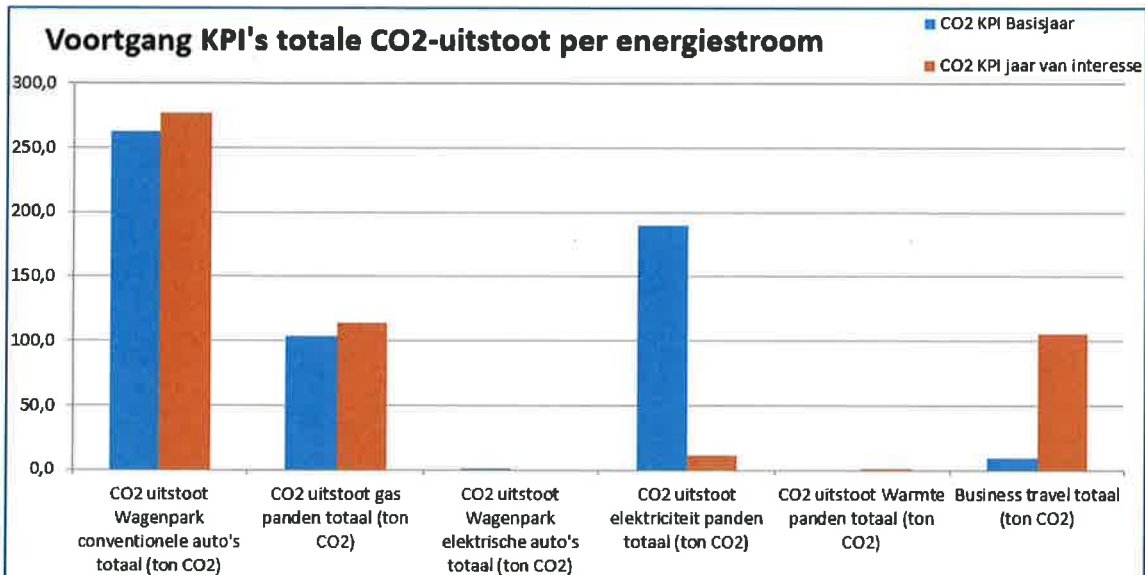
3.1 Voortgang reductiemaatregelen

In 2025 zijn opnieuw diverse reductiemaatregelen uitgevoerd, grotendeels volgens planning. Een belangrijke ontwikkeling binnen de reductiestrategie was de verdere uitbreiding van het elektrische wagenpark, waarmee actief invulling wordt gegeven aan de verduurzaming van mobiliteit en het terugdringen van brandstof gerelateerde emissies. Daarnaast is per 30 juni 2025 gestart met de inkoop van groene stroom voor de Belgische activiteiten. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in het verder verduurzamen van het energieverbruik binnen de organisatie. Deze maatregelen hebben ervoor gezorgd dat Van der Ende in 2025 een absolute reductie heeft behaald van 17% ten opzichte van basisjaar 2021. Zonder de toevoeging van Canada heeft Van der Ende in 2025 een reductie behaald van 22% ten opzichte van 2021. De reden dat de beoogde reductiedoelstelling in absolute aantallen nog niet behaald is komt doordat het basisjaar 2021 een corona jaar was waarin er geen tot weinig reisbewegingen zijn gemaakt. Daarom zal in 2026 het basisjaar worden herijkt. In hoofdstuk 5 wordt dieper ingegaan op de voortgang op de reductiedoelstelling, waarbij de CO₂-uitstoot wordt afgezet tegen de omzet van Van der Ende.

3.2 Voortgang reductiedoelstellingen

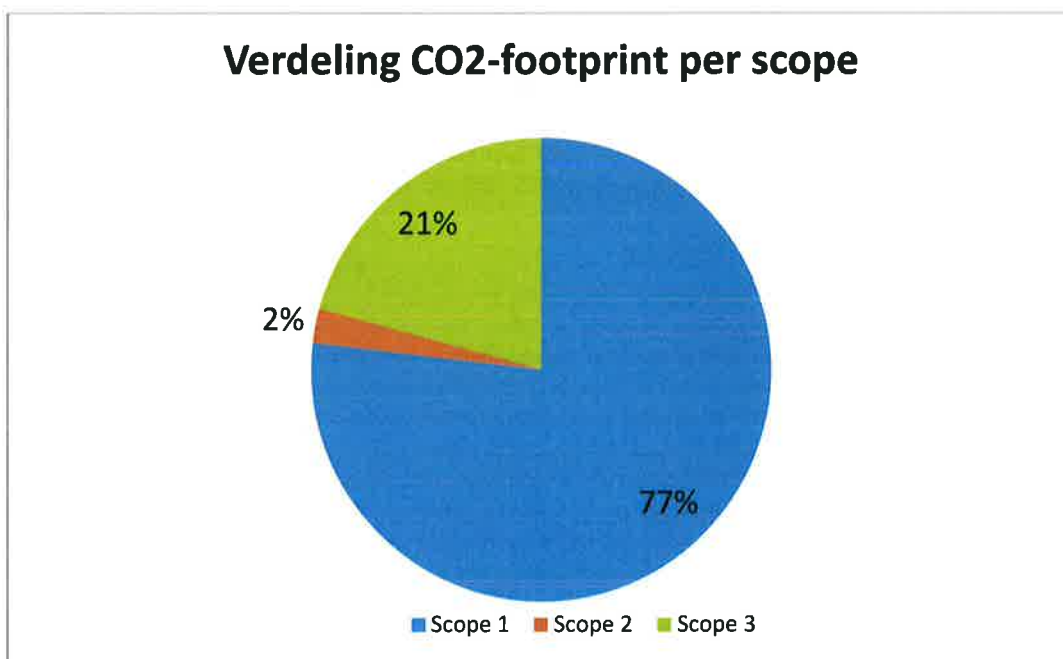
Er kan geconcludeerd worden dat de absolute CO₂-uitstoot in 2025 ten opzichte van 2021 (het basisjaar) is gedaald met 17%; in 2024 was dit nog 14%. Een sterke daling is zichtbaar voor de CO₂-uitstoot van de panden als gevolg van het elektriciteitsverbruik. Dit is deels te verklaren door de uitvoering van een aantal verduurzamingsmaatregelen, maar voor het overgrote deel te verklaren door de inkoop van groene stroom.

Door de extra bedrijvigheid en de nieuwe locatie in Canada is met name het gasverbruik de oorzaak van de hogere CO₂-uitstoot. Helaas heeft Van der Ende, ondanks de uitvoering van verschillende reductiemaatregelen, de reductiedoelstelling van 20% in 2025 niet behaald.

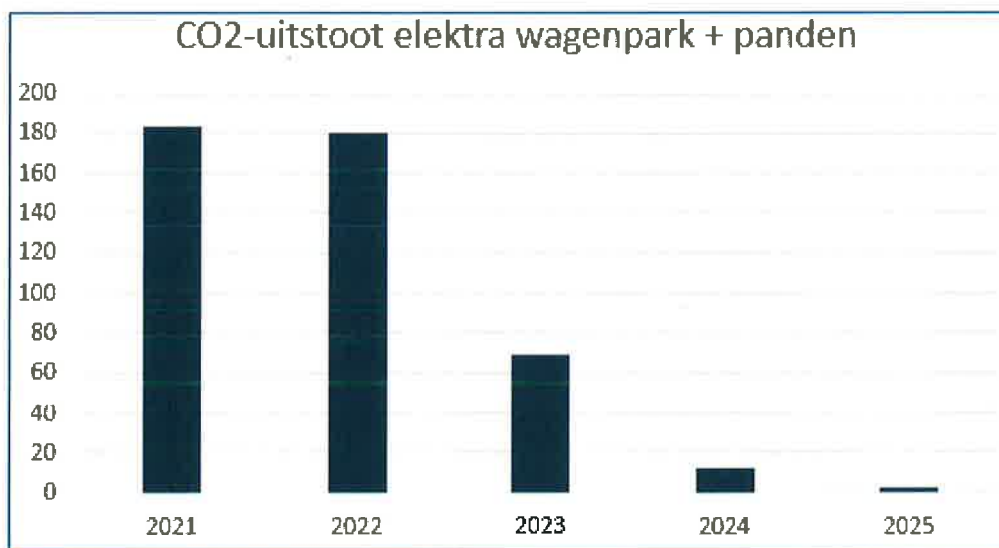
De verdeling van de CO₂-uitstoot was in 2025 voor wat betreft wagenpark vergelijkbaar met de verdeling in 2021. Onvergelijkbaar was de business travel (sterke stijging), en de uitstoot als gevolg van de inkoop van elektriciteit voor de panden (sterke daling). Dit is het gevolg van het groen inkopen van de elektriciteit. Voor de directie is het van belang om deze trends te signaleren en indien noodzakelijk keuzes te maken om de toekomstige reductiedoelstellingen te behalen.

Verdeling CO2-footprint per scope

Wanneer specifiek wordt ingezoomd op de CO₂-uitstoot als gevolg van de panden van Van der Ende, dan kan geconcludeerd worden dat op dit vlak verbetering zichtbaar is. Het elektriciteitsverbruik neemt toe, en tegelijkertijd neemt de uitstoot hiervan af doordat de elektriciteit grotendeels groen wordt ingekocht en opgewekt. Door het groen inkopen van elektriciteit voor zowel het wagenpark als de panden is de uitstoot van elektriciteit in 2025 met 85% gedaald ten opzichte van 2024; respectievelijk 2 ton CO₂ in 2025 tegenover 13 ton CO₂ in 2024.

CO₂-uitstoot elektra wagenpark + panden

3.3 Projecten met gunningsvoordeel

Van der Ende heeft op dit moment geen project verkregen met gunningsvoordeel.

4. CO₂-Reductiebeleid

Het doel van dit hoofdstuk is om de huidige verbruiken te analyseren en te bepalen waar de grootste verbetering mogelijk is. Hiervoor wordt in sectie 4.1 een energiebeoordeling uitgevoerd en het verbeterpotentieel vastgesteld. Vervolgens worden in sectie 4.2 KPI's opgesteld om de totale footprint en de footprint per scope te kunnen monitoren. Deze KPI's zijn gericht op het monitoren van de grootste verbruikers.

4.1 Energiebeoordeling

Het doel van de energiebeoordeling is de huidige en de historische energieverbruiken van Van der Ende in kaart te brengen. Deze beoordeling geeft minimaal 80% van de energiestromen weer. Zo zijn door deze analyse de grootste verbruikers geïdentificeerd. De grootste verbruikers van Van der Ende betreffen het wagenpark en materiaal (56% van de totale CO₂-uitstoot in 2025) en de uitstoot van de panden (25% van de totale CO₂-uitstoot in 2025). Om deze reden is de energiebeoordeling opgesplitst in enerzijds de beoordeling van het wagenpark (sectie 4.1.1) en anderzijds de energiebeoordeling van de panden van Van der Ende (sectie 4.1.2). Door een gedetailleerde analyse van deze grootverbruikers is het mogelijk om gericht maatregelen te treffen. Tenslotte is gekeken naar de CO₂-uitstoot van het gedeclareerd zakelijk vervoer wat in 2025 voor 19% van de uitstoot heeft gezorgd. De uitstoot van het gedeclareerd zakelijk vervoer is in 2025 met 33% gestegen ten opzichte van het basisjaar 2019 en daarom het onderzoeken waard in deze energiebeoordeling.

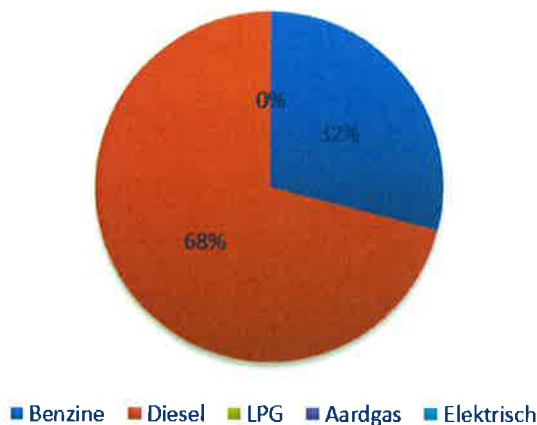
4.1.1 Energiebeoordeling wagenpark 2025

Door jaarlijks een analyse op het wagenpark van Van der Ende uit te voeren, wordt er steeds onderzocht wat de huidige status van het wagenpark is en waar nog verbetering mogelijk is. De analyse is aan de hand van de aangeleverde gegevens vanuit Van der Ende uitgevoerd.

Algemene informatie wagenpark

Het wagenpark bestaat in 2025 uit 57 voertuigen. De komende jaren wil Van der Ende een reductie van de CO₂-uitstoot van het wagenpark realiseren. Op dit moment hebben niet alle medewerkers met een auto van de zaak de beschikking over een tankpas. Dit komt de datakwaliteit niet ten goede. De beschikbare cijfers en schattingen zijn aangeleverd door Ed van der Schans en verwerkt in de berekening. De komende jaren wordt het beleid omtrent het wagenpark verder uitgewerkt en wordt elektrisch rijden meer gestimuleerd. De technologie is hiervoor een zeer belangrijk onderdeel en dient in de gaten gehouden te worden.

Verdeling CO₂-uitstoot per brandstoftype

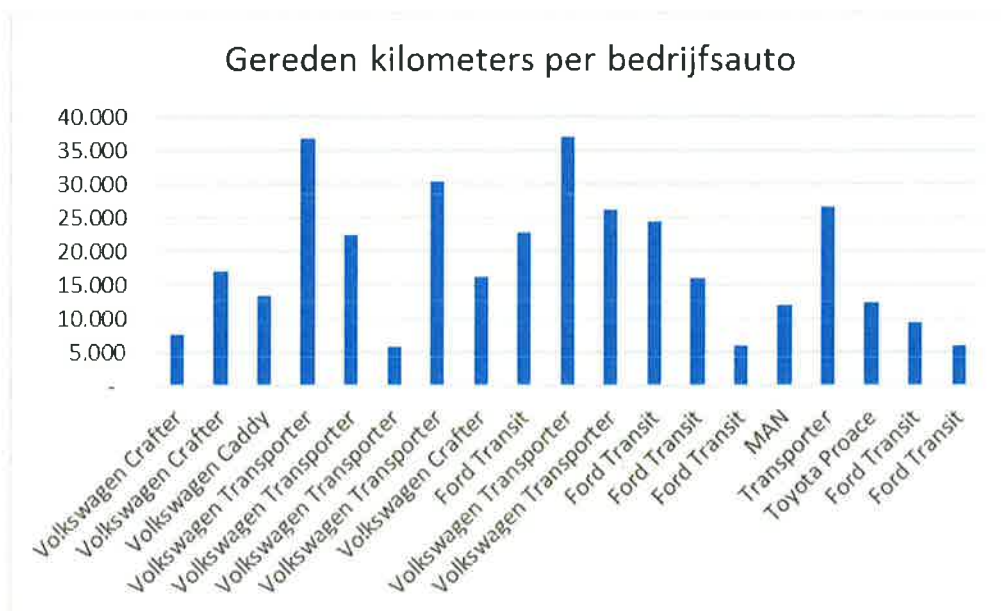
Figuur 2: Verdeling CO₂-uitstoot per brandstoftype

Elektrische auto's

Het aantal elektrische auto's zal de komende jaren moeten toenemen. Op dit moment bestaat het wagenpark uit 6 elektrische voertuigen; hiermee is het doel van Van der Ende behaald om in 2025 minimaal 5 volledige elektrische auto's te hebben. De ambitie is om in 2026 aanvullend nog 2 elektrische voertuigen aan te schaffen. Op dit moment is het voor de werkzaamheden nog niet altijd mogelijk om over te stappen naar een elektrische auto. Daarom wordt ervoor gekozen om per auto te bekijken wat de mogelijkheden zijn. Een groot deel van de auto's zijn namelijk bedrijfsauto's. Ongeveer de helft van het wagenpark bestaat uit bedrijfsauto's. Daarom zal de focus tot en met 2025 puur op de vervanging van personenauto's liggen als het gaat over elektrificeren van het wagenpark.

Bedrijfswagens versus leaseauto's

Het is van belang om een onderscheid te kunnen maken tussen bedrijfswagens en leaseauto's. De reden hiervoor is het gebruik van de auto. Een bedrijfsauto heeft namelijk vaak een lagere actieradius, terwijl het zeer ongunstig is voor de bedrijvigheid wanneer de bedrijfsauto onderweg lang moet laden om bij de plaats van bestemming uit te komen. Daarom zal de datakwaliteit moeten toenemen om in meer detail te kunnen vaststellen wat de mogelijkheden zijn voor bedrijfswagens om nu al te worden vervangen door een elektrische variant. Voor leaseauto's geldt dat, zeker in het hogere segment, een zeer goede actieradius wordt geboden. In onderstaand figuur is inzicht gegeven in het aantal kilometers gereden per bedrijfsauto in 2023 van alle auto's rijdend in Nederland voor Van der Ende. Er is voor gekozen om onderstaand figuur niet te actualiseren aangezien er minimale wijzigingen hebben plaatsgevonden in de bedrijfsactiviteiten en de brandstoftypes van de voertuigen. Uit onderstaand figuur kan worden geconcludeerd dat er grote verschillen zitten tussen de kilometers die de bedrijfsauto's rijden. Bedrijfsauto's met een lager jaarkilometrage zouden potentieel sneller vervangen kunnen worden door een elektrische bedrijfsauto dan een bedrijfsauto met een hoger jaarkilometrage.

Verbeterpotentieel

Vanuit de energiebeoordeling van het wagenpark worden de volgende punten aangedragen als mogelijke verbetering:

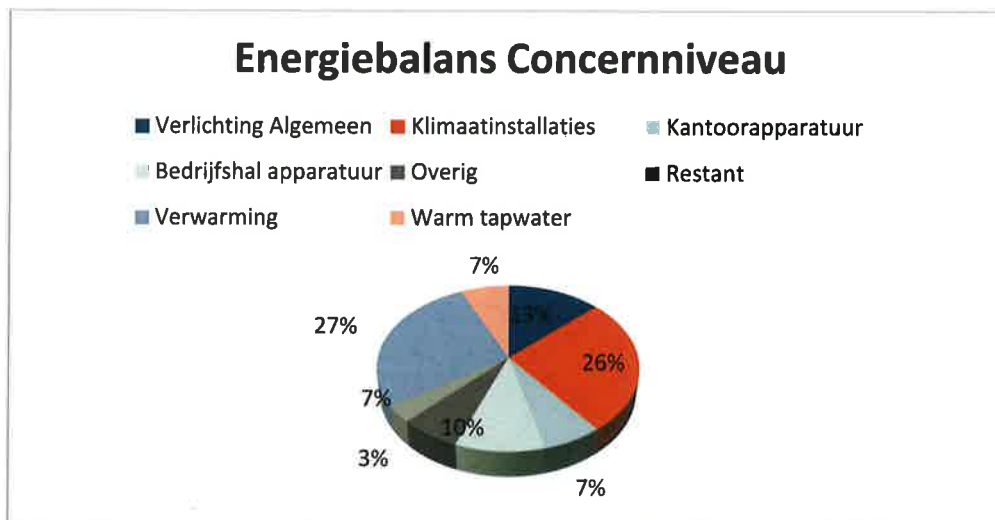
- Inzet van full-elektrische personenauto's en bestelauto's;
- Als een elektrische auto niet mogelijk of gewenst is de auto vervangen door zuinigere voertuigen (minder gr CO₂/km).
- Beleid opzetten voor het wagenpark; bij uitfasering van een voertuig deze vervangen voor een elektrisch alternatief waar mogelijk.

- Betere kilometerregistratie, zodat er meer inzicht in de verbruiken van het wagenpark wordt verkregen.
- Het terugkoppelen van brandstofverbruik aan medewerkers. Dit is echter afhankelijk van verbeterde dataverwerking. Dit kan mogelijk door het uitvoeren van een “challenge zuinig rijden”.
- Inzicht verkrijgen in welke auto’s privé gebruikt worden en welke niet, zodat in meer detail gekeken kan worden hoe het verbruik kan worden gereduceerd.
- Iedereen medewerker voorzien van een tankpas om de kwaliteit van registratie te borgen.

4.1.2 Energiebeoordeling panden

Van der Ende heeft vier locaties. Twee hiervan zijn gevestigd in Nederland, één hiervan is gevestigd in België en één in Canada. Voor de locaties in Nederland is een Erkende Maatregellijst ingevuld, in totaal drie stuks in 2021. Twee lijsten voor bedrijfshallen en één lijst voor kantoren. Aan de hand van de energieverbruiken is een energiebalans aan de hand van kengetallen opgesteld.

Verbruikt een bedrijf of instelling (Wet milieubeheer-inrichting) per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas, dan is dit bedrijf op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Dit is de energiebesparingsplicht. Eind 2023 heeft Van der Ende voldaan aan deze verplichting voor haar kantoor in Maasdijk. Als resultaat hiervan zijn geen directe maatregelen geïdentificeerd, die op een zelfstandig moment uitgevoerd moeten worden en impact hebben op de CO₂-uitstoot van Van der Ende Group.

Energievorm	CO ₂	%
Verlichting Algemeen	38	13,1%
Klimaatinstallaties	76	26,3%
Kantoorapparatuur	19	6,6%
Bedrijfshal apparatuur	28	9,8%
Overig	19	6,6%
Restant	9	3,3%
Verwarming	79	27,5%
Warm tapwater	20	6,9%
Totaal	289	100%

Figuur 3: Energiebalans concernniveau

De locaties in Nederland hebben beide een loods en een kantoorgedeelte. Qua grootte zijn de locaties niet met elkaar te vergelijken. De locatie Maasdijk is vele malen groter, wordt vele malen meer energie verbruikt en werkt ook meer personeel. In 2023 zijn een aantal maatregelen doorgevoerd, waarvan de plaatsing van zonnepanelen in Maasdijk de grootste impact heeft en zal hebben. In 2025 is te zien dat er 59.723 kWh groene stroom is opgewekt en direct verbruikt binnen het pand in Maasdijk.

Verbeterpotentieel

- Verduurzamen van panden door uitvoeren van erkende maatregelen op natuurlijke momenten;
- Opwekken en inkopen van groene stroom gehele jaar.
- Inkopen groene stroom pand Oss

4.1.3 Energiebeoordeling gedeclareerd zakelijk vervoer

In het basisjaar 2021 was er nog beperkt zakelijk vervoer binnen Van der Ende aangezien dit een coronajaar was waar beperkingen golden m.b.t. vervoersbewegingen. Door de toevoeging van Canada aan de CO₂-footprint zijn er in 2025 een groot aantal vliegreizen gemaakt door verschillende medewerkers. Al deze vliegreizen hebben geresulteerd in een toename van de CO₂-uitstoot met 933%; respectievelijk 9 ton CO₂ ten opzichte van 93 ton CO₂. In onderstaand figuur is weergegeven hoeveel CO₂ is uitgestoten per type vliegreis. Deze CO₂-uitstoot is afhankelijk van het aantal kilometers en het aantal medewerkers dat mee was op de vlucht. De regionale vliegreizen, die gevlogen zijn in 2025, zouden mogelijk met de trein afgelegd kunnen worden om CO₂ te reduceren. Het overgrote deel kan niet afgelegd worden met de trein door de grote afstanden. Er wordt altijd de afweging gemaakt of een vliegbeweging noodzakelijk is. Bijvoorbeeld wanneer de Canadese medewerkers in Nederland getraind moeten worden, is de vliegbeweging onoverkomelijk. De vliegreis wordt in dit geval geboekt door Van der Ende in Nederland.

CO₂-uitstoot vliegreizen

Verbeterpotentieel

- Afweging maken of vliegbeweging noodzakelijk is;
- Overwegen om kortere, regionale, vliegreizen te vervangen door treinreizen.

4.2 KPI's om voortgang te monitoren

Door het opstellen van realistische doelstellingen en het monitoren van de voortgang hierop, creëert Van der Ende meer grip op haar processen. Op deze manier is Van der Ende in staat snel bij te sturen indien nodig, om het einddoel te behalen. Daarom houdt Van der Ende in haar managementsysteem (duurzaamheidsdashboard) kritieke prestatie-indicatoren bij om de voortgang van het CO₂-reductiebeleid te monitoren. In dit dashboard bevinden zich naast de KPI's, die jaarlijks worden berekend, de reductiemaatregelen en reductiedoelstellingen. Op deze manier wil Van der Ende grip krijgen en behouden op haar duurzaamheidsportefeuille. Voor onderstaande KPI's zal Van der Ende een reductiedoelstelling formuleren. Onderstaande KPI's omvatten alle thema's van de Footprint en zijn zodanig verdeeld over de thema's dat het eenduidige informatie op zal leveren.

#	KPI (Meeteenheid)
Totaal	<i>Totale CO₂ uitstoot concern Enhold B.V. naar omzet (ton CO₂/miljoen euro omzet)</i>
Scope 1+2+BT: zakelijke reizen	<i>Totale uitstoot wagenpark + zakelijke reizen naar omzet (ton CO₂/miljoen euro omzet)</i>
Scope 1+2: Panden	<i>Totale uitstoot scope 1+2 panden naar omzet (ton CO₂/ miljoen euro omzet)</i>

De gekozen KPI's in het dashboard zijn zo gekozen dat het eenduidige informatie verstrekt over de voortgang. Daarom is ervoor gekozen om elke CO₂-emissiestroom te standaardiseren en dan zowel de absolute waarde als de gestandaardiseerde waarde van de energiestroom mee te nemen in het managementsysteem als KPI. Om die reden wordt bijvoorbeeld ook de uitstoot van het wagenpark per auto berekend en de CO₂-uitstoot van elk pand afzonderlijk bijgehouden. De keuze voor deze KPI's is ingegeven doordat deze meetgegevens elk jaar makkelijk meetbaar zijn en overzichtelijk maken welke energiedragers bijsturing vereisen. Door de keuze van deze set aan KPI's is de fluctuerende omzet van het concern Van der Ende niet langer een issue om nuttige conclusies te kunnen trekken.

Buiten de KPI's, die focussen op de uitstoot van CO₂ door Van der Ende, wordt ook bijgehouden welke stappen Van der Ende zet richting de CO₂ reductiedoelstelling. Hiervoor moet voor alle panden duurzame elektriciteit worden ingekocht en erkende maatregelen worden uitgevoerd. Om inzichtelijk te maken welke kritieke prestatie indicatoren (KPI's) Van der Ende jaarlijks meet ter ondersteuning van de drie hoofd KPI's zijn in onderstaande tabel de overige KPI's weergegeven. Van der Ende formuleert alleen doelstellingen voor de drie hoofd KPI's. Deze overige KPI's dienen als ondersteuning om de voortgang te kunnen duiden.

Tabel 3: Duurzaamheid KPI's Van der Ende

#	KPI (Meeteenheid)
Scope 1	<i>CO₂-uitstoot Wagenpark conventionele auto's totaal (ton CO₂)</i>
	<i>CO₂-uitstoot Wagenpark per conventionele auto (ton CO₂/auto)</i>
	<i>Aantal auto's per miljoen euro omzet (# auto's / miljoen euro omzet)</i>
	<i>CO₂-uitstoot gas panden totaal (ton CO₂)</i>
	<i>CO₂-uitstoot gas panden over vloeroppervlakte (ton CO₂/m²)</i>
	<i>Percentage Van der Ende panden gasloos (%)</i>
Scope 2	<i>CO₂-uitstoot Wagenpark elektrische auto's totaal (ton CO₂)</i>
	<i>CO₂-uitstoot wagenpark per elektrische auto (ton CO₂/auto)</i>
	<i>CO₂-uitstoot stadswarmte panden totaal STEG (ton CO₂)</i>
	<i>Percentage auto's van totaal rijdend op duurzame brandstoffen (%)</i>
	<i>CO₂-uitstoot elektriciteit panden totaal (ton CO₂)</i>
	<i>CO₂-uitstoot elektriciteit panden over vloeroppervlakte (ton CO₂/m²)</i>
	<i>Percentage verbruik groene stroom met Nederlandse GVO (%)</i>
<i>Percentage zelf opgewekte energie van het totale verbruik (%)</i>	
Scope 3	<i>Business travel totaal (ton CO₂)</i>
	<i>Business travel naar omzet (ton CO₂/ miljoen euro omzet)</i>
Totaal	<i>Totale CO₂-uitstoot concern Van der Ende (ton CO₂)</i>
	<i>Totale CO₂ uitstoot concern Van der Ende naar omzet (ton CO₂/miljoen euro omzet)</i>
Communicatie	<i>Intern communiceren over beleid en voortgang (# keer/jaar)</i>
	<i>Extern communiceren over beleid en voortgang (# keer/jaar)</i>
	<i>Aantal keteninitiatieven van Van der Ende (#)</i>
	<i>CO₂ emissie inventaris presenteren (# keer/jaar)</i>
Pandniveau	<i>CO₂-uitstoot elektriciteit (ton CO₂)</i> Elk bedrijfspand afzonderlijk
	<i>CO₂-uitstoot gas (ton CO₂)</i> Elk bedrijfspand afzonderlijk

5. Reductiedoelstellingen

In dit hoofdstuk worden ambitieuze, maar realistische doelstellingen geformuleerd voor de komende drie jaar. Van der Ende wil afgerekend worden op haar hoofddoelstelling, maar formuleert ook een tweetal subdoelstellingen voor scope 1 en scope 2 plus zakelijk vervoer. Deze reductiedoelstellingen zijn opgesteld aan de hand van doelstellingen en het beleid van sectorgenoten.

5.1 Vergelijking met sectorgenoten

Om inzicht te krijgen in de positie van Van der Ende op het gebied van CO₂-reductie, is er een benchmark uitgevoerd met het beleid van enkele toonaangevende branchegenoten.

Aangezien Van der Ende actief is in diverse, onderling sterk verschillende markten, is ervoor gekozen om het klimaatbeleid van specifieke concurrenten onder de loep te nemen. Deze selectie is gebaseerd op hun directe concurrentie met één of meerdere van de diensten die Van der Ende aanbiedt. Zo ontstaat een gerichte vergelijking die aansluit bij de verschillende marktsegmenten waarin het bedrijf opereert.

5.1.1 JB Pompen

JB-groep is uitgegroeid tot een service en groothandelsbedrijf voor alle soorten pompen, nevelinstallaties en constructies voor de tuinbouw, bouw en industrie. JB Pompen is een concurrent voor Van der Ende Pompen B.V. JB Pompen heeft geen CO₂-prestatieladder certificaat. De site leert als snel dat er geen specifieke duurzaamheidsdoelstellingen zijn gecommuniceerd of geformuleerd om de CO₂-uitstoot te verminderen.

5.1.2 Hatenboer

Hatenboer levert waterbehandelingsspecialisten zoals ingenieurs, ontwerp- en productieprofessionals. Ook Hatenboer heeft geen CO₂-prestatieladder certificaat maar heeft wel diverse ISO-certificeringen gericht op duurzaamheid. De missie luidt ook als volgt: *'Onze wereldwijde klantenkring duurzaam voorzien van water van de juiste kwaliteit'*. De missie gecombineerd met de ISO-certificaten laat zien dat Hatenboer bezig is met duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Er zijn geen cijfers aanwezig met betrekking tot CO₂-reductie.

5.1.3 Kanters B.V.

Kanters B.V. is specialist op het gebied van afvalwater en gemalen, van ontwerp tot en met installatie, realisatie, renovatie en onderhoud. De website van Kanters B.V. leert dat ze al sinds 2015 gecertificeerd zijn voor de CO₂-prestatieladder op niveau 5. De afgelopen jaren is Kanters B.V. actief bezig geweest met het reduceren van de CO₂-uitstoot. In absolute zin is dit de afgelopen jaren gestegen, echter per fte is de uitstoot flink gedaald. De CO₂-uitstoot in scope 2 is teruggebracht naar 0.

5.1.5 Conclusie vergelijking sectorgenoten

Van de bovenstaande bedrijven heeft Kanters B.V. een CO₂-reductiebeleid en een CO₂-prestatieladder niveau 5 certificering behaald. De overige bedrijven zijn bezig met duurzaamheid in de breedste zin van het woord door maatschappelijk verantwoord te ondernemen of verschillende ISO-certificaten te behalen. In vergelijking met Kanters B.V. ligt het doel bij Van der Ende wat hoger qua percentage, in absolute aantallen is het lager bij Van der Ende. Al met al kan gezegd worden dat Van der Ende zich classificeert op basis van bovenstaande sectorgenoten en de reeds genomen en opgestelde maatregelen voor het wagenpark en de panden, op het gebied van CO₂-reductie, als middenmoter.

Volgens de maatregelenlijst van SKAO behaald Van der Ende een overall gemiddelde score van A Standaard/ AB.

5.2 Reductiedoelstellingen

Van der Ende heeft zichzelf als doel gesteld om voor 2025 onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1, Scope 2 en Business travel doelstelling Van der Ende

Van der Ende wil voor 2025 ten opzichte van 2021 20% minder CO₂ uitstoten

Bovengenoemde doelstelling wordt gerelateerd aan de behaalde omzet. Van der Ende wil op deze hoofddoelstelling worden afgerekend. Deze doelstelling van Van der Ende is nader gespecificeerd in de volgende twee subdoelstellingen voor scope 1 en scope 2.

5.2.1 voortgang reductiedoelstelling

Om te sturen op de bovengenoemde hoofddoelstelling 'Van der Ende wil in 2025 ten opzichte van 2021 20% minder CO₂ uitstoten' is het belangrijk om de tussentijdse voortgang hiervan bij te houden. Voor de berekening van 2021 is de totale omzet van Van der Ende gepakt. Er is geen verdere verdieping gemaakt op basis van de boundary. Voor de berekening van 2025 is dezelfde werkwijze gehanteerd.

De uitkomst van de berekening geeft de CO₂-uitstoot per € omzet weer. Daarbij is het zo dat hoe hoger de uitkomst van de berekening is, hoe minder CO₂ is uitgestoten per € omzet. Voor het basisjaar 2021 ziet deze berekening er als volgt uit:

Omzet: €32.700.000

Co₂-uitstoot in ton CO₂: 605

$605 / €32.700.000 = 0,0000185$ ton CO₂ per € omzet

Voor het boekjaar 2025 ziet deze berekening er als volgt uit:

Omzet: €47.000.000

CO₂-uitstoot in ton CO₂: 502

$502 / €47.000.000 = 0,00001068$ ton CO₂ per € omzet

Om de procentuele toename of afname ten opzichte van het basisjaar te berekenen wordt de volgende formule gehanteerd:

$(\text{nieuw} - \text{oud}) / \text{oud} \times 100\% = \text{procentueel verschil in CO}_2\text{-uitstoot per € omzet ten opzichte van 2021}$
 $(0,00001068 - 0,0000185) / 0,0000185 \times 100\% = \mathbf{42\% \text{ minder CO}_2\text{-uitstoot per € omzet in 2025 ten opzichte van 2021.}$

Op basis van bovenstaande berekening kan geconcludeerd worden dat Van der Ende de geformuleerde hoofddoelstelling van 20% minder CO₂-uitstoot per € omzet is behaald. Voor de komende jaren wordt verwacht dat deze lijn zal worden doorgetrokken.

Doelstelling Van der Ende: Scope 1

Van der Ende wil voor 2025 ten opzichte van 2021 5% minder CO₂ uitstoten op het wagenpark en de business travel (privé auto).

Deze doelstelling wordt grotendeels behaald door het implementeren van maatregelen gericht op het reduceren van de uitstoot van het wagenpark en materieel in scope 1 en scope 2, omdat Van der Ende hierop de meeste invloed heeft. Op de uitstoot als gevolg van Business travel heeft Van der Ende beperkte invloed en daarnaast heeft dit ook een beperkte impact op de totale uitstoot. Om te voorkomen dat er een verschuiving plaatsvindt van de uitstoot tussen het wagenpark en Business travel worden beide emissiestromen samengevoegd in één doelstelling.

Doelstelling Van der Ende: Panden (Scope 2)

Van der Ende wil voor 2025 ten opzichte van 2021 36% minder CO₂ uitstoten in scope 2

Deze doelstelling betreft elektriciteitsverbruik. De reductie, die behaald moest worden in 2025, is zeer fors. Door de inkoop van groene stroom voor het grootste deel van de elektriciteitsbehoefte is de uitstoot van scope 2 in 2025 t.o.v. 2021 met 99% gedaald.

Tabel 4: Jaarlijkse gekwantificeerde CO₂-reductie doelstelling tot 2026 t.o.v. 2021

Jaarlijkse doelstellingen scope	2025	2026
Totaal	-20%	-45%
Scope 1	-5%	-8%
Doelstelling Van der Ende: Panden (Scope 2)	-36%	-99%

De maatregelen die voor de beoogde reductie moeten zorgen zijn opgenomen in hoofdstuk 6 waarin ook de reductie per maatregel, planning, verantwoordelijken en de status van de voortgang zijn opgenomen.

5.3 Nieuwe reductiedoelstelling

In 2026 is een nieuwe reductiedoelstelling vastgesteld voor de periode 2026-2030, gebaseerd op de actuele uitstoot, de verdere elektrificatie van het wagenpark en de verduurzaming van het energieverbruik binnen de organisatie. De nieuwe geformuleerde hoofddoelstelling is 45% CO₂-reductie in 2026 ten opzichte van 2021; een ambitieus maar realiseerbaar doel als wordt gekeken naar de huidige reductie voortgang. Deze doelstelling heeft betrekking op scope 1, 2 en business travel.

Daarnaast streeft Van der Ende ernaar om in 2026 een CO₂-reductie van 50% te realiseren voor het elektriciteitsverbruik van de scope 2-panden ten opzichte van 2025.

6. Reductiemaatregelen

In dit hoofdstuk worden de reductiemaatregelen van Van der Ende weergegeven voor de subdoelstellingen. De reductiemaatregelen in sectie 6.1 zijn gericht op het reduceren van CO₂ voor het wagenpark en Business travel. Vervolgens worden in sectie 6.2 de reductiemaatregelen, die zich focussen op de panden, beschreven. Voor de reductie is per maatregel de planning, verantwoordelijkheden en de status van de voortgang opgenomen. De implementatie van de maatregelen resulteert in het behalen van de doelstellingen in hoofdstuk 5. Indien de maatregelen onvoldoende effect hebben dan zal door de duurzaamheidsmanager worden bijgestuurd.

Het plan van aanpak omtrent reductiemaatregelen is samengesteld op basis van de input van medewerkers, Keteninitiatieven en de Erkende Maatregellijst. De maatregelen hebben een (in)directe invloed op de energiestromen van Van der Ende en daarmee op de CO₂-emissies. Daarnaast worden de analyseresultaten geëvalueerd door de verantwoordelijke voor de CO₂-prestatieladder binnen Van der Ende. Tenslotte publiceert de SKAO ook ieder jaar een lijst met reductiemaatregelen, die vergelijkbare bedrijven reeds hebben geïmplementeerd, als hulpmiddel.

Al deze input resulteert in het plan van aanpak, dat volgens Van der Ende de potentie heeft om de jaarlijkse CO₂-doelstellingen te behalen. Mocht bij de jaarlijkse voortgangsrapportage blijken dat er bijsturing vereist is om de doelen te behalen, zal Van der Ende het plan van aanpak aanpassen.

6.1 Reductiemaatregelen mobiliteit (scope 1, scope 2)

Om de jaarlijkse reductiedoelstellingen omtrent zakelijk reizen te behalen zijn een aantal reductiemaatregelen opgesteld. In onderstaande tabellen zijn deze weergegeven met een korte toelichting, het totale reductiepotentieel, de verantwoordelijke afdeling, overige stakeholders en de planning van de implementatie. Het reductiepotentieel is vergeleken met de totale uitstoot van het wagenpark, materieel en Business travel van het basisjaar 2021.

Elektrificeren van het wagenpark.

Toelichting	De komende jaren is de verwachting dat het aantal elektrische rijders zal stijgen. Als doelstelling heeft Van der Ende gesteld om minimaal vijf elektrische auto's te hebben voor 2025 om de doelstelling te behalen. Dit komt bovenop de reeds bestelde elektrische auto's.		
Reductie potentieel	-5%		
Verantwoordelijke afdeling	Wagenparkbeheerder/HR		
Overige stakeholders	Directie, werknemers		
Planning	2025	2026	2027
	-5%	-5%	-5%

Anders inregelen afspraken voor zakelijke reizen

Toelichting	De komende jaren zal een plan worden uitgewerkt om het zakelijk reizen te verminderen. Wellicht dat het mogelijk is om sommige afspraken of trainingen online te volgen/te geven. Doordat zakelijk vervoer zo'n klein aandeel heeft in de totale uitstoot zal dit niet oplopen tot bepaalde percentages van reductie.		
Reductie potentieel	-0%		
Verantwoordelijke afdeling	Wagenparkbeheerder/HR		
Overige stakeholders	Directie, werknemers		
Planning	2025	2026	2027
	-%	-%	-%

Aanpassen wagenpark beleid omtrent elektrisch rijden

<i>Toelichting</i>	Momenteel wordt elektrisch rijden niet actief gestimuleerd voor de medewerkers met een auto van de zaak. Wanneer een personeelslid elektrisch wilt gaan rijden is het mogelijk, actief beleid hierop is niet aanwezig. Door hier beleid op te gaan voeren is het mogelijk om de komende jaren de doelstelling te gaan behalen. Een direct percentage is niet te koppelen aan deze maatregel.		
<i>Reductie potentieel</i>	n.v.t.		
<i>Verantwoordelijke afdeling</i>	Wagenparkbeheer/HR		
<i>Overige stakeholders</i>	Directie		
<i>Planning</i>	2025	2026	2027
	-0%	-0%	-0%

6.2 Reductiemaatregelen panden (Scope 1, Scope 2)

Om de jaarlijkse reductiedoelstellingen omtrent de uitstoot van de panden te behalen zijn een aantal reductiemaatregelen opgesteld. In onderstaande tabellen zijn deze weergegeven met een korte toelichting, het totale reductiepotentieel, de verantwoordelijke afdeling, overige stakeholders en de planning. Het reductiepotentieel is vergeleken met de totale elektriciteits- en gasuitstoot van het basisjaar 2021.

6.2.1 Reductiemaatregelen panden scope 1

Isolatie leidingen en appendages Cv Oss

<i>Toelichting</i>	Het isoleren van leidingen en appendages zorgt voor minder warmteverlies op plekken waar geen warmte nodig is. Door het beperken van het warmteverlies ontstaat een reductie op het gasverbruik en direct op de CO ₂ -uitstoot.		
<i>Reductie potentieel</i>	-1%		
<i>Verantwoordelijke afdeling</i>	Duurzaamheidsverantwoordelijke		
<i>Overige stakeholders</i>	Directie/Inkoop		
<i>Planning</i>	2025	2026	2027
	-1%	-1%	-1%

Isolatie leidingen warmtapwater Oss

<i>Toelichting</i>	Het isoleren van het warmtapwater zorgt ervoor dat er minder warmte verloren gaat via de leidingen. Hierdoor is er minder gasverbruik nodig om warm water te krijgen.		
<i>Reductie potentieel</i>	-1%		
<i>Verantwoordelijke afdeling</i>	Duurzaamheidsverantwoordelijke		
<i>Overige stakeholders</i>	Directie/inkoop		
<i>Planning</i>	2025	2026	2027
	-1%	-1%	-1%

Isolatie leidingen en appendages locatie Maasdijk

<i>Toelichting</i>	Het isoleren van leidingen en appendages zorgt voor minder warmteverlies op plekken waar geen warmte nodig is. Door het beperken van het warmteverlies ontstaat een reductie op het gasverbruik en direct op de CO ₂ -uitstoot.		
<i>Reductie potentieel</i>	-1%		
<i>Verantwoordelijke afdeling</i>	Duurzaamheidsverantwoordelijke		
<i>Overige stakeholders</i>	Directie/Inkoop		
<i>Planning</i>	2025	2026	2027
	-1%	-1%	-1%

Restwarmte van de burens gebruiken locatie Maasdijk

Toelichting	Het gebruiken van de restwarmte van de burens zorgt voor een vermindering van het gasverbruik op de locatie in Maasdijk. De maatregel zit nog in de onderzoeksfase en hier is dus nog geen concreet besluit over genomen. Een direct percentage is niet te koppelen aan deze maatregel.		
Reductie potentieel	-%		
Verantwoordelijke afdeling	Duurzaamheidsverantwoordelijke		
Overige stakeholders	Directie/Inkoop		
Planning	2025	2026	2027
	-%	-%	-%

Elektrische warmtepomp plaatsen en gasloos worden locatie België

Toelichting	Het plaatsen van een elektrische warmtepomp zorgt voor een vermindering van het gasverbruik, al dan niet volledige loskoppeling. De uitstoot van het gasverbruik voor het pand in België zal teruggebracht kunnen worden tot 0. Het reductiepotentieel is berekend op basis van het huidige gasverbruik van België.		
Reductie potentieel	-3%		
Verantwoordelijke afdeling	Directie		
Overige stakeholders	Directie/Duurzaamheidsverantwoordelijke		
Planning	2025	2026	2027
	3%	-3%	-3%

6.2.2. Reductiemaatregelen panden scope 2

Inkopen groene stroom locatie Maasdijk.

Toelichting	Door groene stroom in te kopen wordt de CO ₂ -uitstoot van elektriciteit op locatie Maasdijk naar 0 gebracht. De inkoop van groene stroom zal geregeld worden zodra de huidige contracten aflopen.		
Reductie potentieel	-26%		
Verantwoordelijke afdeling	Inkoop		
Overige stakeholders	Directie/Duurzaamheidsverantwoordelijke		
Planning	2025	2026	2027
	-26%	-26%	-26%

Inkopen groene stroom locatie Oss

Toelichting	Door groene stroom in te kopen wordt de CO ₂ -uitstoot van elektriciteit op locatie Oss naar nul gebracht. De inkoop van groene stroom zal geregeld worden zodra de huidige contracten aflopen.		
Reductie potentieel	-2%		
Verantwoordelijke afdeling	Inkoop		
Overige stakeholders	Directie/Duurzaamheidsverantwoordelijke		
Planning	2025	2026	2027
	-2%	-2%	-2%

Vervangen TLD-verlichting en vluchtwegaanduiding naar LED

Toelichting	Vervanging van de verlichting zorgt voor een reductie in het elektra verbruik. Doordat de elektriciteit ook groen ingekocht gaat worden zal dit geen directe gevolgen hebben voor de CO ₂ -uitstoot maar wel voor de elektra kosten.		
Reductie potentieel	n.v.t.		
Verantwoordelijke afdeling	Duurzaamheidsverantwoordelijke		
Overige stakeholders	Directie/Inkoop		
Planning	2025	2026	2027
	-%	-%	-%

